Finanšu krāpšana Latvijā: dati un rīcība

Artis Zeiļa
Finanšu pratības daļas vadītājs, Latvijas Banka

2026. gada 20. novembrī

LATVIJAS BANKA
EIROSISTĒMA

Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) pētījums

"Pieaugušo noturības stiprināšana pret finanšu krāpšanu un shēmām Latvijā"

Kvantitatīvā aptauja

2025. gada jūlijs - septembris. 1473 repondenti no 18 gadu vecuma.

Kvalitatīvās intervijas

40 krāpšanā cietušie Latvijā. 2025. gada novembris, decembris.

Funded by the European Union

OECD

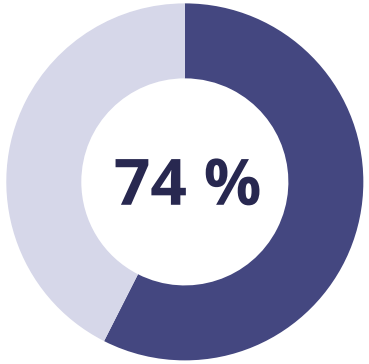
LATVIJAS BANKA
EIROSISTĒMA

Krāpšanas mēģinājumi skar plašu sabiedrības daļu

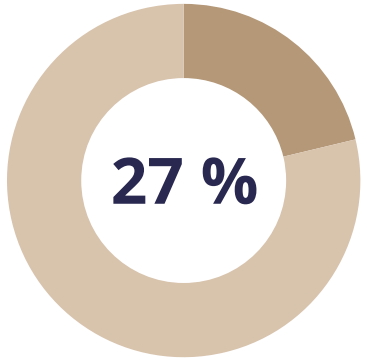
Krāpnieku uzrunas pieredzējuši **trīs no četriem** pieaugušajiem.

Divu gadu laikā cietis **katrs ceturtais.**

Vairāk nekā puse (55 %) no cietušajiem krāpšanas dēļ **zaudējuši naudu.**

Kādreiz bijuši krāpnieku uzrunāti.

Cietuši vismaz vienā krāpnieciskā situācijā.

Avots: OECD (2026), *Improving Adults' Resilience Against Financial Scams and Frauds in Latvia: Proposal for a Digital Financial Literacy Action Plan*, OECD Publishing, Paris, https://doi.org/10.1787/5c0aaf74-en

Par krāpšanas upuri var kļūt ikviens

Notikuma apstākļi

Steiga, dalīta uzmanība un emocionāls spiediens intervijās izcēlās kā būtiski faktori.

Digitālo pakalpojumu lietošana

Aktīvāka digitālo finanšu pakalpojumu izmantošana palielina saskari ar krāpšanas mēģinājumiem.

Avots: OECD (2026), *Improving Adults' Resilience Against Financial Scams and Frauds in Latvia: Proposal for a Digital Financial Literacy Action Plan*, OECD Publishing, Paris, https://doi.org/10.1787/5c0aaf74-en

Izplatītākie krāpšanas veidi

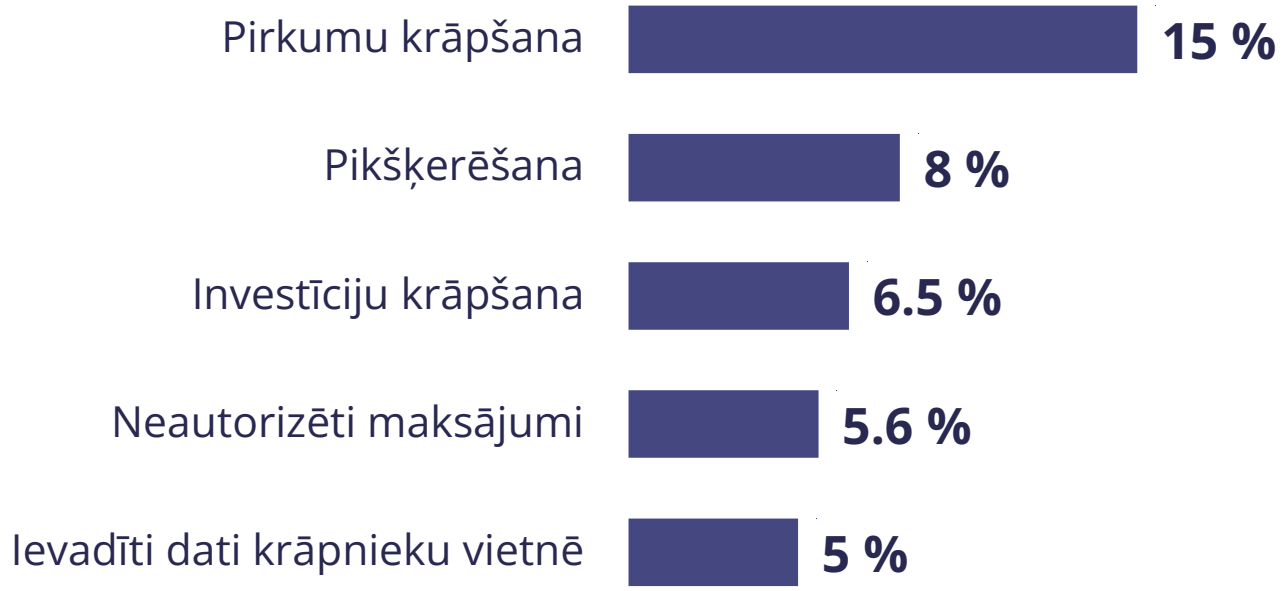
Krāpnieku mērķis ir gan naudas līdzekļi, gan sensitīvi dati, kurus potenciāli var izmantot arī nākotnē.

Pirkumu krāpšana	norēķinājušies par pirkumu vai pakalpojumu, kuru nav saņēmuši
Pikšķerēšana	maskējoties par uzticamu avotu, iegūst konfidenciālu informāciju
Investīciju krāpšana	piedāvā vilinošas peļņas iespējas, investējot naudas līdzekļus
Neautorizēti maksājumi	maksājums noticis bez autorizācijas (piekrišanas)
Ievadīti dati krāpnieku vietnē	sensitīva informācija ievadīta krāpnieku digitālajā vietnē

Avots: OECD (2026), *Improving Adults' Resilience Against Financial Scams and Frauds in Latvia: Proposal for a Digital Financial Literacy Action Plan*, OECD Publishing, Paris, https://doi.org/10.1787/5c0aaf74-en

Izplatītākie krāpšanas veidi

Visbiežāk iedzīvotāji saskārušies ar pirkumu krāpšanu.

Avots: OECD (2026), *Improving Adults' Resilience Against Financial Scams and Frauds in Latvia: Proposal for a Digital Financial Literacy Action Plan*, OECD Publishing, Paris, https://doi.org/10.1787/5c0aaf74-en

Vairāk nekā trešdaļa par krāpšanu neziņoja

37 %

naudu zaudējušo par incidentu neziņoja

33 % informēja ģimeni

31 % ziņoja finanšu iestādei

21 % ziņoja policijai

Avots: OECD (2026), *Improving Adults' Resilience Against Financial Scams and Frauds in Latvia: Proposal for a Digital Financial Literacy Action Plan*, OECD Publishing, Paris, https://doi.org/10.1787/5c0aaf74-en

Daļa cietušo centās sazināties ar krāpniekiem

20 %

centās sazināties ar krāpnieku, lai atgūtu naudu

krāpnieki var izmantot situāciju, lai izkrāptu līdzekļus atkārtoti

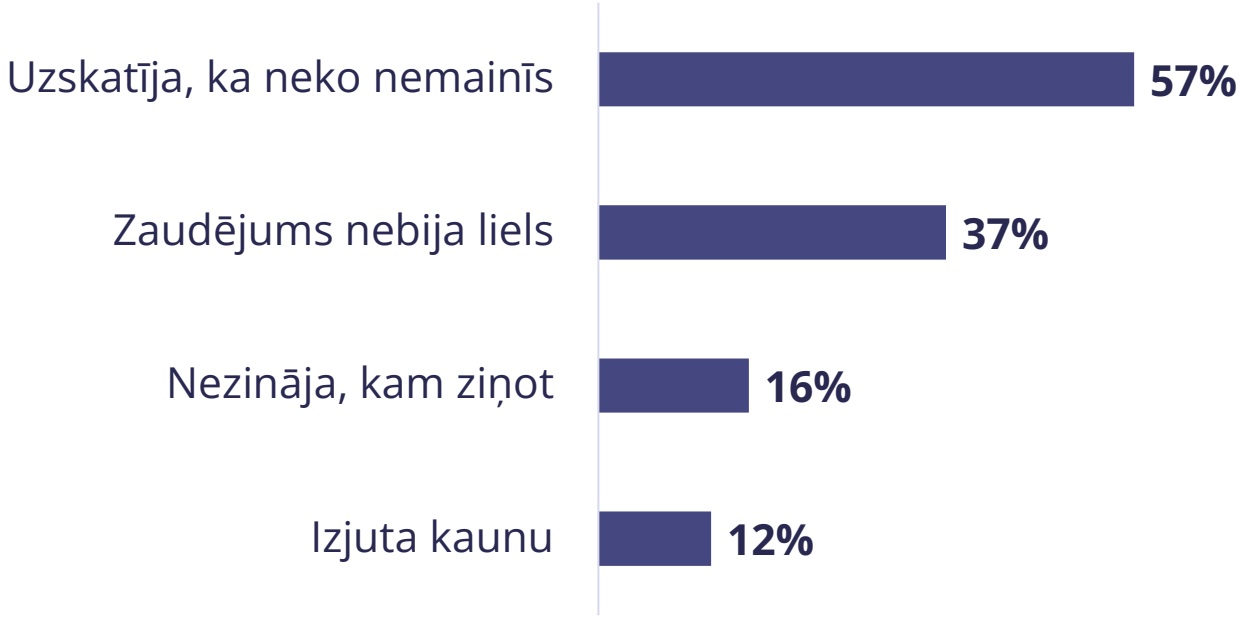

Avots: OECD (2026), *Improving Adults' Resilience Against Financial Scams and Frauds in Latvia: Proposal for a Digital Financial Literacy Action Plan*, OECD Publishing, Paris, https://doi.org/10.1787/5c0aaf74-en

Izplatītākie neziņošanas iemesli

Ziņot par krāpšanas gadījumu vai mēģinājumi ir būtiski, lai:

- krāpnieku aizturēšanas gadījumā būtu iespēja atrast upurus;
- var palīdzēt aizsargāt līdzcilvēkus.

Avots: OECD (2026), *Improving Adults' Resilience Against Financial Scams and Frauds in Latvia: Proposal for a Digital Financial Literacy Action Plan*, OECD Publishing, Paris, https://doi.org/10.1787/5c0aaf74-en

Priekšlikumi Latvijas iedzīvotāju noturības stiprināšanai pret finanšu krāpšanu (OECD)

1. Sabiedrības informētība

- Vienots informācijas centrs
- Kampaņa par pirkumu krāpšanu
- Stereotipu un kauna mazināšana

2. Atbalsts grupām ar paaugstinātu risku

- Apmācības darbavietās
- Atbalsta speciālistu apmācība
- Padomi banku lietotnēs

3. Noturība augsta riska situācijās

- Krāpšanas simulācijas
- Ieguldījumu simulācijas
- Izglītība par ieguldījumu riskiem

4. Vienota pieeja un sadarbība

Institūciju sadarbība, koordinēta ziņošana un palīdzība cietušajiem.
Regulāri dati, digitālā finanšu pratība izglītībā un aktivitāšu pielāgošana mērķa grupām.

Avots: OECD (2026), *Improving Adults' Resilience Against Financial Scams and Frauds in Latvia: Proposal for a Digital Financial Literacy Action Plan*, OECD Publishing, Paris, https://doi.org/10.1787/5c0aaf74-en

LATVIJAS BANKA
EIROSISTĒMA

Drošības zināšanām jāpalīdz rīkoties īstajā brīdī

1. **Pirms maksājuma**

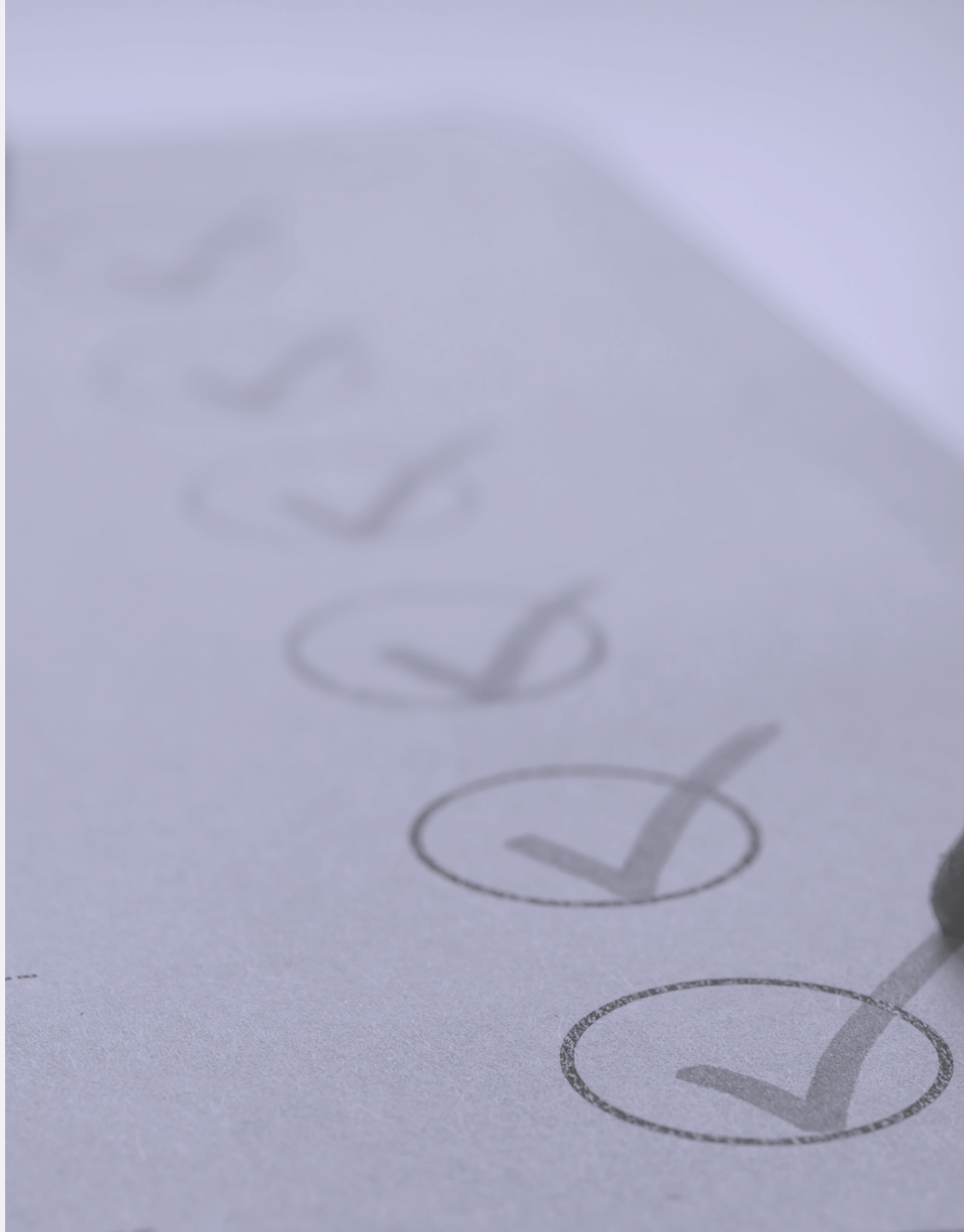
   Pauze un neatkarīga saņēmēja vai piedāvājuma pārbaude.

2. **Aizdomīgas saziņas laikā**

   Sarunas pārtraukšana. Pārbaude iestādes oficiālajā kanālā.

3. **Ja dati vai nauda apdraudēti**

   Tūlītēja saziņa ar banku un ziņošana atbildīgajām iestādēm.

Apstājies. Pārbaudi. Rīkojies.

Esi uzmanīgs akciju un atlaižu piedāvājumos

1. Kritiski vērtēt izdevīgus piedāvājumus (salīdzināt identiskas preces cenu citur).

2. Apmaksāta reklāma sociālo tīklu platformā nav drošības garantija.

3. Iegādājoties preces sludinājumu portālos, pārbaudīt pārdevēju un piegādes veidu.

LATVIJAS BANKA

EIROSISTĒMA

Mūsu valsts, mūsu banka